

Robert Heś

Górne Łużyce w czasach Jagiellonów Horní Lužice v Jagellonském období

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i budżetu państwa w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republiki Czeskiej – Rzeczpospolita Polska 2007–2013

Projekt jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i budżetu państwa w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republiki Czeskiej – Rzeczpospolita Polska 2007–2013

Wydawca: Muzeum Regionalne w Lubaniu

Rynek-Ratusz, 59-800 Luba

tel !0"5# "\$ \$ %\$ &%

' (o)y*ig+t by Muzeum Regionalne w Lubaniu i Robe*t , e- \$0&.

/ a st*onie tytułowej wyko*zystano 2otog*a2i3)*zedstawial4c4)o*t*et 5ygmunta 6 7ta*ego auto*stwa , ansa 8on 9ulmbac+a !:.*;dło: Wikimedia (ommons#

Luba \$0&.

/ iniełsza)ublikacja zawiera t*e-< *e2e*atu wygłoszonego)*zez d* Robe*ta , esia w dniu \$" cze*wca \$0&. * w Lubaniu)odczas mini-kon2e*encji)o-wi3coneł +isto*ii =;*nyc+ >u?yc w e)oce @agiellon;w

&
Robe*ł , e-

Górne Łużyce w czasach Jagiellonów

W*az ze -mie*ci4 k*;la Macieła 9*owina !A kwietnia &.90 *# zako czy0 si3 d0ugoletni ok*es)anowania w3gie*skiego w0adcy nad cz3-ci4 ziem nale?4cyc+ do 9o*ony (zeskieł 7tany g;*no0u?yckie z ulg4)*zyl30y wie-< o tym smutnym dla W3g*;w wyda*zeniu Bo)ocz4tkowym entuzłazmie wynikał4cym z niec+3ci do C+e*etyckiegoD k*;la @e*zego z Bodieb*ad;w, czego wynikiem by0o z0o?enie +o0du lennego 9o*winowi, nie by0o lu? -ladu B*zyczyn4 tego by0y: s)os;b s)*awowania *z4d;w)*zez w3gie*skiego w0adc3 o*az)olityka *ealizowana)*zez tego namiestnika =eo*ga 8on 7tein, a tak?e ucisk 2iskalny

@u? t*zy dni)o -mie*ci 9o*owina !9 6E# k*;I czeski W0adys0aw 66 @agiello czyk skie*owa0 do stan;w g;*no0u?yckic+)ismo z ?4daniem zwołania selmu k*alowego, na kt;*ym)olawi< si3 mia0 k*;lewski emisa*iusz Bo k*;tkic+ negoclaclac+ \$. mała tego *oku w B*adze)anowie 0u?yccy o*az)i3< miast z0o?y0o k*;lowi W0adys0awowi +o0d B*zedstawiciele 5go*zelca uczynili to osobno, do)ie*o 9 cze*wca 50o?yli oni)*zysi3g3)os0usze stwa CW0adys0awowi, lako ko*onowanemu k*;lowi (zec+, tego dziedzicom i nast3)com, k*;lom (zec+ i 9o*onie (zeskiełD /a)*o-b3 stan;w 0u?yckic+ k*;I usun40 z u*z3du sta*osty zwi4zanego z Macielem 9o*winem =eo*ga 8on 7tein i oddal *z4dy namiestnicze w *3ce 5ygmunta z Ea*tenbe*ka 5obowi4za0 si3 *;wnie?, ?e odt4d sta*ostami 0u?yckim zostawa< b3d4 tylko)*zedstawiciele szlac+ty czeskieł Flatego te? w &50. * >u?yczenie, obawiał4c si3 wzmocnienia C)a*tiid w3gie*skiel, s)*zeciwiali si3 mianowaniu namiestnikiem)olskiego k*;lewicza 5ygmunta !)*zysz0ego k*;la Bolski#,)oniewa?)ot*aktowali to lako z0amanie zobowi4za k*;lewskic+

W)*owadzenie 5ygmunta na u*z4d odby0o si3 wi3c niełako)odst3)em, a)omys0odawc4 tego by0 kancle*z k*;lewski Głb*ec+t z 9olo8*at Mia0 on mianowicie)*zekona< >u?yczan, ?e mimo)olskiego)oc+odzenia, jest to czeski kandydat W tym celu kancle*z uda0 si3 do W*ocławia, gdzie mia0 dokona< zmiany na stanowisku sta*osty -l4skiego, a stamt4d, w*az z 5ygmuntem, mia0 uda< si3 do Hudziszyna, aby tam na selmie Cz zaskoczeniaD og0osi< k*;lewsk4 wol3 Bodst3) nie uda0 si3 z)owodu dzia0a 5go*zelca, za kt;*ego)o-*ednictwem)*zekazano in2o*macł3 o zwołaniu selmu w Hudziszynie na &\$ listo)ada &50. * Rada 5go*zelca tak d0ugo zwleka0a z)*zekazaniem tel wiadomo-ci, ?e

§

w ełeckie dotąd ona do zainte*esowanyc+ dzie)o wyznaczonym te*minie *oz)ocz3cia ob*ad

W tym samym czasie,)*zebywał4cy we W*ocławiu sta*osta budziszy ski Głb*ec+t 8on 7c+*eibe*sdo*2)oin2o*mował stany 0u?yckie o)lanac+ zmiany namiestnika =;*nyc+ >u?yc /a s)ecjalny *ozkaz k*;lewski, dotyc+czasowy sta*osta 5ygmunt z Ea*tenbe*ka zwołał sejm do Hudziszyna na \$A listo)ada Bolawi< si3 miał na nim 9olo8*at w towa*zystwie 5ygmunta Gby u-wietni<)*zylazd k*;lewicza)olskiego kancle*z wysłał do 5go*zelca)olecenie wysłania do Holesławca 80 konnyc+ i &00)ieszyc+ na)owitanie k*;lewskiego b*ata ład4cego na >u?yce od st*ony Iwidnicy B*zeko*ni mieszczanie zgo*zeleccy od)owiedzieli, ?e nie)osiadał4 takie! ilo-ci konnyc+ i wy-l4 sam4)iec+ot3 Jstatecznie 5ygmunt i 9olo8*at)*zybyli do Hudziszyna z dwudniowym s);:nieniem /iekt;*e :*;dła)odal4, ?e)odczas tel)od*;?y, gdzie- mi3dzy @awo*em a Hudziszynem o*szak k*;lewicza na)adni3ty został)*zez oddział liczący ok \$00 le:d:c;w, ale le-li nawet do tego doszł0 nie z*obił0 to wi3kszego w*a?enia na dostolnyc+ go-ciac+ Mogł0 natomiast ukaza<)*zysze)*oblemy, z łakimi miał si3 zmie*zy< nowy namiestnik

Gby zneut*alizowa< o)ozyci3 kancle*z k*;lewski za?4dał wydania 5ygmuntowi, lako nowemu namiestnikowi, zamku budziszy skiego B*zedstawiciele miast)owoł4 si3 na *zekome niełasnoci w nakazie k*;lewskic+ g*ali na zwłok3 i)o)*osili o czas do namysłu do lutego &505 * 9olo8*at lednak sk*;cił ten ok*es do kilku dni (zas ten, w*az 5ygmuntem wyko*zystali ba*dzo)*acowicie wydał4 uczyty dla 0u?yckiel szlac+ty W ełeckie \$ g*udnia &50. * szlac+ta 0u?ycka)o)a*ła 5ygmunta @agiello czyka i uznała go namiestnikiem =;*nyc+ >u?yc /ie mał4c lu? o)a*cia w szlac+cie zaakce)towały to *;wnie? miasta, ale)od wa*unkiem udzielenia nowyc+)*zywileł;w 9ancle*z od*zucił te ?4dania i nast3)nego dnia zamek budziszy ski znalazł si3 w *3kac+ nowego namiestnika Gby złagodzi< nieco na)i3cia mi3dzy stanami, a władz4 k*;lewsk4, kt;*4 *e)*ezentował kancle*z i namiestnik,)o dw;c+ dniac+ !5 K66# 5ygmunt ogłosił, ?e b3dzie)*zest*zega< wolno-ci, o)iekowa< si3 k*alem i s4dzi< według 0u?yckic+)*aw W *azie -mie*ci k*;la Władysława zobowi4zał si3 odda< zamek w Hudziszynie i zw*;ci< go stanom Bo tym wszystkim, mianował swoim namiestnikiem Głb*ec+ta 8on 7c+*eibe*sdo*2,)o czym o)u-cił >u?yce udał4c si3 od J)awy /igdy lu? tu nie w*;*cił, a *z4dy s)*awował za)o-*ednictwem Głb*ec+ta 8on 7c+*eibe*sdo*2 Bo wybo*ze na k*;la Bolski w &50" * u*z4d sta*osty)onownie obł4ł 5ygmunt z Ea*tenbe*ka

Rz4dy 5ygmunta @agiello czyka na >u?ycac+ =;*nyc+ nie)*zyniosły laki- *adykalnyc+ zmian B*;bował on *ozwi4za< zaległ0e kwestie s)o*;w mi3dzy szlac+t4

a 5wi4zkiem 7ze-ciu Miast, u*egulowa0 s)o*y +andlowe mi3dzy >u?ycami a Il4skiem, otwie*a14c)onownie d*og3 na Il4sk i do Bolski dla +andlu 0u?yckiego o*az)odl40 dzia0ania zmie*za14ce do likwidacii *ozbołu na d*ogac+ 9westiom bez)iecie stwa na d*ogac+)o-wi3cono wiele mielsca w uk0adzie z H*andenbu*gi4 zawa*tym &" kwietnia &50A w (+ociebu?u Lstalono w nim, ?e mieszka cy obu k*al;w b3d4 *ozst*zyga< s)o*y na d*odze s4dowel, a nie c+wytal4c za b*o Jbie st*ony zobowi4za0y si3 nie udziela< sc+*onienia)*zest3)com z obu k*al;w, -ciga< ic+ Cz u*z3duD, likwidowa< ic+ siedziby i kon2iskowa< ma14tki Bo*ozumienie zatwie*dzone zosta0o)*zez)*zedstawicieli ma*g*abiego b*andenbu*skiego @oac+ima 6, sta*ost3 0u?yckiego G1b*ec+ta 8on 7c+*eibe*sdo*2 !kt;*y *e)*ezentowa0 5ygmunta# i sta*ost3 dolno0u?yckiego 9as)*a 8on 9Mck*itz

W tym samym czasie W0adys0aw 66)odl40)*;b3 -ci-lelszego zwi4zania =;*nyc+ >u?yc z 9o*on4 W &50A *,)o na*odzinac+ nast3)cy t*onu N Ludwika,)oin2o*mowa0 o tym *adosnym wyda*zeniu wszystkie stany i k*ale k*;lestwa, w tym *;wnie? stany g;*no0u?yckie, i za)*osi0 ic+)*zedstawicieli do B*agi na selm gene*alny na Wielkanoc &50" * G gdy w &509 * ko*onowano t*zyletniego Ludwika na k*;la, nakazano)olawi< si3 na u*oczysto-ci)*zedstawicielom =;*nyc+ >u?yc, lak innyc+ k*al;w 9o*ony, na znak Cinko*)o*acli i obediencii k*alu do 9o*ony (zeskie1D Gby leszcze ba*dziel zabez)ieczyc< ledno-< 9o*ony i wie*no-< lennik;w W0adys0aw w li-cie ma1estatycznym z && stycznia &5&0 * zao*dynowa0, ?e w *azie -mie*ci Ludwika)*zed osi4gni3ciem)e0noletno-ci, dziedziczka W0adys0awa zostanie lego siostr*a Gna

Jk*es obelmu14cy lata &.90-&5.", a wi3c)anowania @agiellon;w i)ocz4tkowego eta)u w0adania >u?ycami)*zez ,absbu*g;w, nazwany zosta0)*zez , 9not+e ok*esem s)o*;w mi3dzy miastami a stanami 7ku)ia0y si3 on w czte*ec+ dziedzina<:

- kom)etencii dotycz4cyc+ wy?szego s4downictwa
-)osiadania)*zez miasta d;b* i od)*owadzany< z nic+ doc+od;w
- ok*e-lenia liczby stan;w w ma*c+ii 0u?yckiel
- mono)olu zgo*zeleckiego na wa*zenia)iwa

B*oblemy z *ozg*aniczeniem kom)etencii s4dowyc+ mi3dzy szlac+t4 a miastami ci4gn30y si3 lu? od wielu lat, s)ad0y wi3c tak?e na lagiello skic+ w0adc;w W0adys0aw)*;bowa0 u*egulowa< 0u?yckie stosunki)*awne, co)*owadzi0o do inte*wencii k*;lewskie<, lak n) w &.9" *, gdy k*;l wy)owiedzia0 si3 w s)*awie s4dowyc+ *ozst*zygni3< w s)*awac+)*zest3)stw !zab;lstwo, *abunek it) # mi3dzy 5go*zelcem, a szlac+t4 i lel)oddanymi Fzia0ania k*;lewskie nie)*zynios0y lednak zadowala14cyc+ *ezultat;w

Fob*ym)*zyk0adem takiego kon2liktu lest s);* o kom)etencie s4dowe w Radomie*zycac+ mi3dzy)anami 8on Fo+na, a 5go*zelcem, kt;*y ci4gn40 si3)*zez ca04 \$)o0 KE w Bo -mie*ci Maciela 9o*wina w &.90 *)anowie 8on Fo+na mieli nadziei3, ?e w ko cu,)od *z4dami Cic+ k*;laD, b3d4 mogli wyegzekwowa< swole)*awa do wy?szego s4downictwa we wsi Flatego te? wznie-li we wsi szubienic3, lako symbol ic+)*aw, co s)otka0o si3 oczywi-cie z gwa0townym s)*zeciwem 5go*zelca Rada 5go*zelca natyc+miast zaska*?y0a dzia0ania 2euda0a u nowego k*;la W0adys0awa i ot*zzyma0a od niego)olecenie)*zekazania)anom 8on Fo+na nakazu *ozeb*ania szubienicy R;wnie? i bu*g*a2owie ska*?yli si3 u k*;la na *ad3 5go*zelca 9*;I nakaza0 wyznaczy< obu st*onom dzie *ozst*zygni3cia s)o*u i zac+owania do tego czasu s)oko0u

Mieszczanie nie czekali lednak na nie)ewne wy*oki k*;lewskie Lzyskawszy zobowi4zanie nowego sta*osty, ?e nie b3dzie)odelmowa< ?adnyc+ dzia0a w s)*awie wybo*u d*ogi *ozwi4zania s)o*u)*zez mieszczan, *ada 5go*zelca wys0a0a zb*oInyc+ !)ieszyc+ i lak i lazd3# do Radomie*zyc, aby)*zy)ilnowali *ozeb*ania szubienicy Fosz0o w;wczas do Ceksces;wD i sta*cia z lud:mi)an;w 8on Fo+na, czego e2ektem by0a kolelna ska*ga /ickela 8on Fo+na, tym *azem do sta*osty czeskiego,)oniewa? k*;I)*zebywa0)oza k*a0em Jbwinia0 on mieszczan o +a*do-<, u?ycie si0y i *ozeb*anie szubienicy wb*ew decyzjom k*;lewskim 7ta*osta wezwa0 obie st*ony do B*agi, na co *alcy 5go*zelca od)owiedzieli, ?e nie mog4)odda< si3 wy*okowi sta*osty czeskiego, ale od)owiada< mog4)*zed sta*ost4 0u?yckim, albo *iudicium ordinarium*

7wole oddzielne)*awa s4downicze mia0y miasta o*az stany, ale ca0e =;*ne >u?yce obl3te by0y tzw *iudicium ordinarium* !*Gericht von Land und Stadten*# @ego)ocz4tki k0adziono na &505 *, na ok*es *z4d;w namiestniczyc+ 5ygmunta @agiello czyka, ale wskazuje si3 *;wnie? na lata 80 i 90 KE w =dy bowiem w &5&5 *, zaska*?ali to)*awo w*oc0awianie od)owiedziano im, ?e obowi4zule Cod dawnyc+ czas;wD R;wnie? odwo0anie si3 do niego w kon2likcie 5go*zelca z)anami 8on Fo+na -wiadczy o lego wcze-nie!szel)*owenienci Wszystkie s)o*y kom)etencylne zako czy0y si3 w &5.8 * za s)*aw4 , absbu*g;w, kt;*zy)ozbawili)*aw w tym zak*esie obie st*ony,)od)o*z4dkowu14c s4downictwo g;*no0u?yckie obowi4zu14cel w ca0el 9o*onie (zeskiel /alwy?szel 6zbie G)elacylnel w B*adze

9olelnym :*;d0em kon2likt;w mi3dzy szlac+t4, a miastami by0 s);* o obci4?enia lenne i 2iskalne Wynika0 on z nie!asnel sytuacji, do lakiel katego*ii)odatkowel zaliczy< mieszczan)osiada14cyc+ dob*a ziemskie @u? w &.08 * k*;I Wac0aw 6E nakaza0, aby wszyscy

osiadacze d; b* lennyc+, za*; wno -wieccy lak i duc+owni, w miastac+ lak i w k*alu, czynili nale?ne k*; lowi s0u?by i uiszczali stosowne o)0aty i daniny Miasta inaczel t*aktowa0y te za)isy, co)owodowa0o s)o*y ze szlac+t4, kt*; a uwa?a0a, ?e unikanie s0u?b lennyc+)*zez mieszczan)owodule wz*ost ic+ obci4?e , co ut*wali0o si3 w)owiedzeniu: Cim mniej k*alu, tym wi3ciel s0u?bD

7); * ten t*a2i0 lu?)*zed oblicze @e*zego z Bodieb*ad;w !&.A\$ *#,)otem Maciela 9o*wina !&." . *#, a w ko cu i W0adys0awa @agiello czyka W0adczy, w wi3kszym sto)niu)olegal4cy na miastac+ ni? szlac+cie, sk0onni byli)*zyc+yli< si3 do *acii mieszczan Oak te? uczyni0 W0adys0aw w &.9\$ *, kt*;y)otwie*dzi0 5go*zelcowi)*awo do t*aktowania d; b* ziemskic+, b3d4cyc+ w)osiadaniu kame*y mielskie! lub mieszczan, nie lak lennyc+ ma!4tk;w *yce*skic+, ale)od)o*z4dkowanyc+)*awu mielskiemu Oaka)olityka @agiello czyka szczeg;lnie uwidoczni0a si3, gdy k*;! zatwie*dzi0 t3 zasad3 dla nowo nabytego)*zez 5go*zelec w0adztwa Benzig

Bostawa k*;!a nie *ozwi4za0a s)o*;w, dlatego te? obie st*ony)*;bowa0y dol-< do)o*ozumienia i wy)*acowania konsensusu 6 tak, w &.98 * Hudziszyn, 9amenz i LMbau zawa*0y umow3 z)*zedstawicielami)an;w w kwestii nabywania)*zez mieszczan ma!4tk;w ziemskic+ i zwi4zanyc+ z nimi s0u?b, o)0at i danin Lstabilizowaniu sytuacii s0u?y< mia0y); :nie! tak?e tzw wy*ok kutno+o*ski z &5&0 *, w kt*;ym w)unkcie . o*zeczono, ?e miasta nie mog4 nabywa< nowyc+ d; b* ziemskic+ i ma!4 godnie ws);0uczestniczy< w *ealizacji zobowi4za lennyc+ z lu?)osiadanyc+ ma!4tk;w a? do ostatecznego *ozst*zygni3cia s)o*u)*zez k*;!a @ednak?e wobec o)iesza0o-ci k*;!ewskie! nadal stany i miasta)*owadzi0y negocjacje, w wyniku kt*;yc+ w &5\$. * szlac+ta zawa*0a ugod3 z miastami Hudziszynem, Lubaniem, 9amenz i LMbau W)unkcie \$ tego)o*ozumienia zaznaczono, ?e miasta i mieszczanie z lu?)osiadanyc+ d; b* b3d4 o)odatkwani lak miasta, za- z nowo nabywanyc+ czyni< b3dzie s0u?by, daniny i o)0aty lak szlac+ta W)*zy)adku Hudziszyna odst4)iono cz3-ciowo od tej zasady,)oniewa? tamte!sza *ada,)owo0u!4c si3 na)*zywile! @ana Luksembu*skiego z &%&9 *, za)ewni0a sobie obl3cie)*awem mielskim wszystkic+ ma!4tk;w le?4cyc+ w odleg0o-ci);0 mili od miasta Lstalenia te)otwie*dzone zosta0y); :nie! w B*adze w &5%0 i &5% . *

7ta0e)odatki nie by0y ledynymi obci4?eniami nak0adanyymi na mieszka c;w =; *nyc+ >u?yc w tym czasie Foc+odzi0y do tego obci4?enia s)ecjalne, kt*;e tak?e)owodowa0y s)o*y mi3dzy stanami a miastami Bo ko*onacii Ludwika w &509 *, W0adys0aw za*z4dzi0 w)*owadzenie C)odatku ko*onacylnegoD !Kronungssteuer# 5wi4zek zwo0a0 na

. w*ze-nia zjazd w Hudziszynie aby om;wi<)*ocentowy udział w s)0acie)odatków stan;w i miast Rozgo*za0 s);* między szlac+ta a 5wi4zkiem,)anowie bowiem zobowi4zali si3 do wys0ania \$ ty- ko) g*oszy, natomiast od 5wi4zku wymagano 5 ty- g*oszy Mieszczanie o)*otestowali t3 sum3 lako za wysok4, szczeg;lnie, ?e by0a)onad dwuk*otnie wi3ksza ni? zobowi4zania)a skie Bodobnie by0o z tzw)odatków tu*eckim, odnotowanym w :*;d0ac+ lu? w &50\$ * J)*;cz got;wki od &5\$0 * domagano si3 od stan;w *;wnie? ws)a*cia zb*olnego, ale *realizacja tyc+ obci4?e nast4)ia0a lu? za)anowania , absbu*g;w

5e s)0em ekonomicznym szed0 w)a*ze s);*)olityczny O*ac4ca na znaczeniu szlac+ta nie mog0a si3)ogodzi< z *osn4c4)ot3g4 miast 0u?yckic+ W &5&9 * Lut+e* 8on 7c+*eibe*sdo*2 na selmie k*alowym *oz)ocz40 sw4 mow3 od s0;w: ?e)anowie,)a0aci i *yce*stwo, lako stany da0a nast3)u04c4 od)owied: P D Wywo0a0o to gwa0towny)*otest miast g;*no0u?yckic+, odg*ywa04cego)*zecie? na =;*nyc+ >u?ycac+ na0wa?nielsz4 *ol3 ekonomiczn4 Wynika0 on z d4?e szlac+ty do)odzia0u stanu)a skiego na)a ski, *yce*ski i)*alacki, co do)*owadzi0oby to do og*aniczenia)olitycznel *oli miast Fo tel)o*y bowiem, lako d*ugi stan,)osiada0y)o0ow3 g0os;w =dyby zamia*y szlac+ty si3)owiod0y stosunek ten zmieni0by si3 na %:& na ko*zy< stanu)a skiego

J statecznie w)unkcie . ws)omnianel wy?el ugody z &5\$. * uzgodniono, ?e: C)0 analizie wszystkich+)*zywilel;w dotycz4cyc+ ma*c+ii g;*no0u?yckiel stwie*dzono, ?e nie wi3ciel, lak dwa g0osy tam?e istnie0a, mianowicie k*alu !Land# i miast Bowinno si3 w)*zyszo-ci ten sta*y zwyczaj zac+owa< i ut*zyma<, w ten s)os;b, ?e mieszka cy k*alu, czyli)anowie, *yce*stwo i inni, kt;*zy z k*alu s0u?4, stanowi4 leden g0os, natomiast 5wi4zek 7ze-ciu Miast d*ugi g0osD

J statni4)0aszczyn4 s)0o*;w na =;*nyc+ >u?ycac+ by0o)iwo, kt;*e odw*;ci0o solusze i)ostawi0o ledno z miast N 5go*zelec)*zeciw koalicji)ozosta0yc+)i3ciu miast i szlac+ty !s %.8# 7);* toczy0 si3 d0ugi czas !lu? od &5". * # i niekiedy)*zybie*a0 gwa0towny)*zebieg 5a zaognienie kon2liktu od)owiedzialni byli mieszka cy 5go*zelca W ma0u &.9& * oddzia0 zgo*zelecki)*zygotowa0 zasadzk3 na t*ans)o*t ?ytawskiego)iwa w lesie)*zy tzw LQu2e+Rbel mi3dzy Jst*itz a Rosent+al 5b*olni na)adli nies)odziejwanie na wozy ?ytawian, *ozbili beczki i wylali znalaz04ce si3 w nic+)iwo Musia0o by< tego s)0o*, sko*o leszcze w ko cu K6K w mielsce to zwano C)iwne ka0u?4D W od)owiedzi Sytawa wys0a0a \$. mala &.9& * do 5go*zelca odzia0 zb*olnyc+ z)ismem wy)owiada04cym 5go*zelcowi w*;?d3 Gby nie by< go0os0ownym, wk*;tce)o tym ?ytawski oddzia0 nalec+a0 na nale?4c4 do 5go*zelca wie- Wendisc+ossig)l4d*ul4c 14 i u)*owadza04c ca0y dobytek mieszka c;w /a)ocz4tku

czeka ten sam los s)otkał wie- , eide*sdo*2 / a wiadomo- < o tym *alcy zgo*zeleccy bil4c na ala*m w *atuszowy dzwon, obsadzili zb*olnymi b*amy mielskie i w k*;tkim czasie zmobilizowali a*mi3 lic4c4 \$ ty- ?o0nie*zy z .00 wozami, kt;*yc+ *ozmieszczono w dw;c+ obozac+)oza miastem 7)*awa stawa0a si3 co*az ba*dziel)owa?na i w ko cu inte*weniowa0 sta*osta 5ygmunt z Ea*tenbe*ka, nakazu14c obu st*onom zac+owanie s)okolu i za)*zestanie zb*olnyc+ dzia0a J statecznie s)*awa znalaz0a 2ina0 w ugodzie z &5\$. *, gdzie ustalono, ?e ka?de z miast ma zac+owa< swe)*awa w ob*3bie lednel mili

R;wnogle do s)o*;w toczonyc+)*zez miasta i szlac+t3 toczy0a si3 nieustanna walka z)owszec+nym w tym czasie *aub*itte*stwem >u?yczenie w tym wzgl3dzie nie mogli liczy< na zaanga?owanie sta*ost;w,)oniewa? na og;0)oc+odzili oni s)oza =;*nyc+ >u?yc i nie byli s)eclalnie zainte*esowani ut*zymaniem)o*zdtku na d*ogac+, w)*zeciwie stwie do miast i stan;w 5wi4zek 7ze-ciu Miast, kt;*y)owsta0 w0a-nie w celu walki z *ozbolem, nieustannie d4?y0 do *ozsze*zenia swyc+ u)*awnie w tym zak*esie, co)owodowa0o te? s)i3cia ze szlac+t4, n) w kwestii kom)etencji s4dowyc+ W &.9" * W0adys0aw 66)*zekaza0 k*alowi cze-< u)*awnie dotycz4cyc+ wy?szego s4downictwa, w tym ka*ania na ga*dle 5walczaniu *ozbolowi na d*ogac+ s0u?y< mia0y *;wnie? k*;lewskie *oz)o*zdzenia z lat &.99, &50& i &505 Fotyczy0y one nie tylko *aub*itte*;w, ale tak?e wszystkic+, kt;*zy w 1akikolwiek s)os;b ic+ ws)ie*ali

/alle)szym)*zyk0adem k0)ot;w mieszczan 0u?yckic+ z *ozbolem na d*ogac+ lest s)*awa tzw w*;?dy 9*agena !Kragen'sche Fehde# Roz)ocz30a si3 ona niezwykle s)ektakula*nie W &5&0 * ,ein*ic+ 9*agen o*az ,ans 8on MaTen na)adli mi3dzy 5eb*zydow4 !7iege*sdo*2# a Holes0awcem na)od4?a14cy do 9*akowa)olski t*ans)o*t k*;lewski 6c+ 0u)em)ad0y kle1noty i)*ecloza k*;la 5ygmunta 7ta*ego wyceniane na &% ty- 2lo*en;w 9*;l za?4da0 wyla-nienia s)*awy i uka*ania winnyc+ 9*agen z towa*zyszami sc+*oni0 si3 u 9as)a*a 8on 9ottwitz na Llle*sdo*2 !ko0o U*ydlandu#, a)*zed na)adem i)o nim zat*zymywa0 si3 u b*ata 9as)a*a, 9*zyszto2a 8on 9ottwitz w 7Qnitz Bo wyt*o)ieniu tam *aub*itte*;w ze 5go*zelca wy*uszy0 do Llle*sdo*2 oddzia0)od dow;dztwem Halze*a 9i*c+o2a w sile .0 koni i %0)ieszyc+ (+o< sam 9*agen,)odobno zbudzony)*zez szczeka14ce)sy, w same1 koszuli uszed0 do lasu, to uda0o si3 u14< lego ws);lnik;w o*az 9as)a*a 8on 9ottwitz F*ugi zgo*zelecki oddzia0,)od dow;dztwem 7zymona ,ockne*a !.0)ieszyc+ i kilku le:d:c;w# u140 w 7Qnitz 9*zyszto2a 8on 9ottwitz J bu b*aci s)*owadzono do 5go*zelca i)o k*;tkim)*ocesie -ci3to)*zed H*am4 Reic+enbac+sk4

=0;wni winowalcy)ozostali lednak na wolno-ci i niedługo)onownie dali zna<
 o sobie W li)cu &5&& * 9*agen z swoimi lud:mi na)adł między =ubinem a Uo*st na
 zgo*zeleckic+ ku)c;w)od4?al4cyc+ do U*ank2u*tu n\J Bo og*abieniu tabo*u nakazali
 ku)com zawie:< do 5go*zelca i Hudziszyna o)iecz3towane)*zez 9*agena i ,ansa 8on
 MaTen)ismo Hy0o to wy)owiedzenie w*;?dy, kt;*el)owodem bylo st*acenie)*zez
 zgo*zeliczan ic+ ws);0towa*zysza Ma*tina 9aise*a, a tak?e ob*abowanie 9*agena)*zez
 zb*olnyc+ ze 5go*zelca Jbal *aub*itte*zy zag*ozili miastu C*abunkami, zab;lstwami,)o?og4
 i wszelkimi szkodami, lakie tylko mo?na sobie wymy-le< i wyob*azi<D Wk*;tce do obu
 *yce*zy)*zy04czyli si3 kolelni, n) (as)a* 8on Maltitz, @akob 8on 9Mck*itz CB2a22en2eindD,
)an na MRckenbe*g, (as)a* 8on 9ottwitz na /ec+au, a tak?e)anowie z ,oye*swe*dy i 8on
 Fo+na z 9Mnigsb*Rck 5wi4zek)odl40 ene*giczne działania L sta*osty udało si3 uzyska<
 zezwolenie na -ciganie obu *aub*itte*;w, wyznaczal4c nag*od3 %00 2lo*en;w za ul3cie lub
 \$00 2lo*en;w za zabicie kt;*ego- z nic+ Wsie nale?4ce do 5go*zelca obsadzono załogami
 wojskowymi, samo za- miasto wystawiło oddział w sile "0 le:d:c;w R;wnie? Hudziszyn
 dokonał zaci4gu wystawial4c .0 le:d:c;w 6nne miasta zwi4zkowe nie ws)a*0y tym *azem
 zb*olnie s)*awy,)oniewa? same, lak n) Sytawa i Luba , musiały *ozwi4za<)*oblemy
 z okoliczn4 szlac+t4 Bomimo tak sze*oko zak*olonyc+ działa i)ewnyc+ sukces;w
 oddziałom zwi4zkowym nie udało si3 ul4< obu *yce*zy Mimo to, musieli oni uc+odzi<
 z =;*nyc+ >u?yc , ans 8on MaTen został w ko cu ul3ty w 7aksonii, natomiast 9*agen udał
 si3 na);0noc, gdzie wst4)i0 na s0u?b3 ksi4?4t lunebu*skic+

7)*awa w*;?dy 9*agena odbiła si3 sze*okim ec+em w 9*;lestwie (zeskim,
 szczeg;lnie)o na)adzie na k*;lewski t*ans)o*t Flatego te? w &5&0 * Władysław 66 nakazał
 miastom 0u?yckim)owoła< komisł3 do s)*aw *ozbołu d*ogowego o*az oddział st*zelc;w na
 stałe)at*olu14cyc+ szlaki Lstalono, ?e liczy< on b3dzie %\$ st*zelc;w konnyc+,
 ut*zymywanyc+)*zez miasta, z czego 5go*zelec &\$ koni, Hudziszyn 8, Sytawa A, Luba %,
 9 amenz \$ i LMbau &

/ alwa?nielsza lite*atu*a:

J 9Qmmel, *Johannes Haß, Bürgermeister und Stadtschreiber zu Görlitz. Ein Lebensbild aus der Reformationszeit*, / LM, 5&, &8" ., s &-\$."

, 9not+e, =esc+ic+te de* Jbe*lausitze* Gdels und selne* =Rte* 8om K666 bis gegen Wnde des KE6 @a+*+unde*ts, Lei)zig &8"9

, 9not+e, *Urkundliche Grundlagen zu einer Rechtsgeschichte der Oberlausitz von ältester Zeit bis Mitte des 16. Jahrhunderts*, / LM, 5%, &8"" , s &A&-. \$&

7 / owog*odzki, *Rządy Zygmunta Jagiellończyka na Śląsku i w Łużycach (1499-1506)*, 9*ak; w &9%"

7c+Mnwalde*, *Die hohe Landstraße durch die Oberlausitz im Mittelalter*, / LM, 5A, &880, s % . \$-%A8